

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 26. huhtikuuta 2022
(OR. fr)

8452/22

ELARG 33
COWEB 41

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Päivämäärä:	26. huhtikuuta 2022
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 1/2022: "EU:n tuki oikeusvaltioperiaatteen edistämiseksi Länsi-Balkanilla: perustavanlaatuiset ongelmat istuvat edistämisyrittämisistä huolimatta sitkeässä" – Neuvoston päätelmät

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena neuvoston (yleiset asiat) istunnossaan 22. maaliskuuta 2022 hyväksymät neuvoston päätelmät tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksesta nro 1/2022 "EU:n tuki oikeusvaltioperiaatteen edistämiseksi Länsi-Balkanilla: perustavanlaatuiset ongelmat istuvat edistämisyrittämisistä huolimatta sitkeässä".

Neuvoston päätelmät tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksesta nro 1/2022:**"EU:n tuki oikeusvaltioperiaatteen edistämiseksi Länsi-Balkanilla: perustavanlaatuiset ongelmat istuvat edistämisyrittämisistä huolimatta sitkeässä"**

1. Neuvosto kiittää Euroopan tilintarkastustuomioistuinta sen erityiskertomuksesta nro 1/2022, joka käsittelee EU:n tukea oikeusvaltioperiaatteen edistämiseksi Länsi-Balkanilla, ja panee tarkoin merkille siihen sisältyvät päätelmät ja suositukset.
2. Neuvosto palauttaa mieleen laajentumisesta sekä vakautus- ja assosiaatioprosessista antamansa päätelmät, erityisesti 14. joulukuuta 2021 antamansa päätelmät. Oikeusvaltio on yksi niistä arvoista, joille EU perustuu, ja on ratkaisevan tärkeä näkökohta demokraattisessa muutoksessa, joka muodostaa sekä laajentumisprosessin että vakautus- ja assosiaatioprosessin ytimen, ja on keskeinen arviointiperuste mitattaessa edistymistä kohti EU:n jäsenyyttä.
3. Neuvosto toteaa, että tarkastuksen tavoitteena oli arvioida, onko EU:n tuki oikeusvaltioperiaatteen edistämiseksi Länsi-Balkanilla ollut vaikuttavaa, erityisesti onko se ollut hyvin suunniteltua ja onko sillä saavutettu suunniteltuja tuloksia. Tätä varten tarkastajat arvioivat EU:n avun osatekijöitä ja sen kahta toisiinsa kytkeytyvää toimintalinjaa: i) rahoitustuki, pääasiassa liittymistä valmistelevasta tukivälineestä (IPA) ja ii) poliittinen ja toimintapoliittinen vuoropuhelu, jossa keskitytään erityisesti oikeusvaltioperiaatetta koskeviin EU:n prioriteetteihin Länsi-Balkanilla.
4. Neuvosto korostaa tämän tarkastuksen havaintojen ja suositusten merkitystä Länsi-Balkanin oikeusvaltioperiaatetta edistävien perustavanlaatuisten uudistusten jatkamisen kannalta, mutta panee kuitenkin merkille, että tarkastajien arviointi kattoi pääasiassa IPA II -välineestä vuosina 2014–2020 myönnetyn EU:n rahoitustuen.

5. Neuvosto panee tarkoin merkille tilintarkastustuomioistuimen yleispäätelmän, että vaikka EU:n toimilla on edistetty uudistuksia, niillä on ollut vain vähän yleistä vaikutusta alueen oikeusvaltioperiaatetta edistäviin perustavanlaatuisiin uudistuksiin, ja että keskeinen syy tähän on riittämätön paikallinen poliittinen tahto tarvittavien uudistusten ajamiseen. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille, että tilintarkastustuomioistuin on tunnustanut EU:n panoksen uudistuksiin tietyillä aloilla, kuten oikeuslaitoksen tehokkuuden parantamisessa, asiaankuuluvan lainsäädännön kehittämisessä ja ennakoivan lähestymistavan edistämisessä korruption torjunnan yhteydessä. Se panee kuitenkin huolestuneena merkille tilintarkastustuomioistuimen päätelmän, jonka mukaan EU:n tuki on ollut riittämätöntä jatkuvien ongelmien ratkaisemiseksi, esimerkiksi oikeuslaitoksen riippumattomuuden, vallan keskittymisen, poliittisen puuttumisen ja korruption torjunnan kaltaisilla aloilla.
6. Neuvosto panee lisäksi merkille tilintarkastustuomioistuimen päätelmän, jonka mukaan huonot taloudelliset ja institutionaaliset valmiudet sekä uudistusten omavastuullisuuden puute muodostavat esteitä hankkeiden vaikutukselle ja kestävyydelle. Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että vaikka komissio ja sen toteutuskumppanit ovat tunnistanee nämä riskit, lieventävät toimet eivät olleet riittäviä kertomuksen kattamalla ajanjaksolla. Tilintarkastustuomioistuin toteaa lisäksi, että kertomuksen kattamalla ajanjaksolla hankerahoituksen ja täytäntöönpanon ennakoedellytyksiä ei sovellettu johdonmukaisesti, että mahdollisuutta keskeyttää tuki tietyin edellytyksin oli hyödynnetty vain harvoin ja että poliittisen ehdollisuuden soveltamista koskevat säännöt eivät olleet selkeitä. Tilintarkastustuomioistuimen mukaan oikeusvaltioperiaatteeseen liittyville kansalaisyhteiskunnan toimille osoitetun EU:n tuen tulosten katsottiin myös olleen alan tarpeisiin nähden riittämättömiä eikä niiden vaikutusta ollut seurattu perusteellisesti.
7. Neuvosto panee merkille erityiskertomukseen nro 1/2022 liitetyt komission vastaukset ja toteaa, että komissio on hyväksynyt useimmat tilintarkastustuomioistuimen suosituksista ja on jo käsitellyt joitakin niistä, muun muassa lisäämällä tukea tiedotusvälineiden vapaudelle ja moniarvoisuudelle sekä lisäämällä pyrkimyksiä parantaa hankkeiden suunnittelua ja tulosten raportointia.

8. Neuvosto toteaa, että tarkastuksessa ei arvioitu tarkistetun laajentumismenetelmän soveltamisesta johtuvaa merkittävää kehitystä eikä IPA III -välineen tarjoamien uusien mahdollisuuksien hyödyntämistä. Neuvosto panee merkille tilintarkastustuomioistuimen suositukset IPA III -välineen täytäntöönpanosta ja korostaa, että mahdolliset tulevat havainnot ja suositukset on tärkeää esittää aikana, jolloin ne voidaan ottaa huomioon neuvoteltaessa IPA III -välineen jälkeisestä asetuksesta.

Neuvosto palauttaa mieleen, että tarkistetulla laajentumismenetelmällä, johon kuuluu entistä voimakkaampi keskittyminen perustavanlaatuisiin uudistuksiin, pyritään elvyttämään liittymisprosessia tekemällä siitä ennakoitavampi, uskottavampi ja dynaamisempi ja lisäämällä siihen kohdistettavaa poliittista ohjausta objektiivisten kriteerien, tiukan positiivisen ja negatiivisen ehdollisuuden ja perääntymismahdollisuuden pohjalta. Tässä yhteydessä neuvosto vahvistaa haluavansa lujittaa tätä jäsenvaltioiden poliittista ohjausta EU:hun liittymistä koskevan prosessin aikana erityisesti jatkamalla säännöllistä poliittista vuoropuhelua kumppaneiden kanssa.

Neuvosto muistuttaa myös, että IPA III -asetuksen mukaisen tuen on perustuttava sekä tulospäätöseen lähestymistapaan että oikeudenmukaisen osuuden periaatteeseen ja sen laajuus ja intensiteetti on eriytettävä, perustekijöihin erityistä huomiota kiinnittäen, edunsaajien tuloksellisuuden ja tarpeiden mukaan. Merkittävän taantumisen tai jatkuvan edistymisen puutteen tapauksessa tukea mukautetaan vastaavasti muun muassa vähentämällä varoja suhteellisesti ja kohdentamalla ne uudelleen siten, että vältetään perusoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen parantamisen tukemisen vaarantuminen, mukaan lukien tuki kansalaisyhteiskunnalle ja tarvittaessa yhteistyö paikallisviranomaisten kanssa. Kun edistystä on saatu jälleen aikaan, tukea myös mukautetaan kyseisten pyrkimysten tukemiseksi edelleen. Kansalaisjärjestöjen valmiuksia, tarvittaessa myös suorina tuensaajina, on vahvistettava.

9. Näin ollen neuvosto kehottaa komissiota ja tarvittaessa EUH:ta panemaan täytäntöön seuraavat tilintarkastustuomioistuimen suositukset: 1) vahvistetaan oikeusvaltioperiaatteen mukaisten uudistusten edistämistä laajentumisprosessissa muun muassa asettamalla tuensaajakohtaisia strategisia tavoitteita; 2) tuetaan ja vahvistetaan edelleen oikeusvaltioperiaatetta edistäviin uudistuksiin ja tiedotusvälineiden vapautteen sitoutuneen kansalaisyhteiskunnan valmiuksia; 3) hyödynnetään täysimääräisesti mahdollisuutta mukauttaa rahoitustukea IPA III -asetuksen mukaisesti; ja 4) vahvistetaan tulossuuntautunutta hankkeita koskevaa raportointia ja seurantaa.
10. Neuvosto pyytää komissiota tiedottamaan neuvostolle ennen vuoden loppua tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksessa esiin otettujen kysymysten käsittelyn edistymisestä ja varmistamaan, että niitä käsitellään järjestelmällisesti.

Eurooppa-neuvostossa 14. ja 15. joulukuuta 2006 saavutetun laajentumista koskevan uuden yksimielisyyden ja kokouksen päätteeksi annettujen neuvoston päätelmien mukaisesti neuvosto vahvistaa, että sitoutuminen laajentumiseen kuuluu edelleen Euroopan unionin keskeisiin politiikkoihin. Neuvosto korostaa, että EU on edelleen valmis antamaan apuaan ja kannustaa Länsi-Balkanin kumppaneita tehostamaan toimiaan ja osoittamaan selkeän sitoumuksensa oikeusvaltioperiaatteen edellyttämien uudistusten toteuttamiseen kansalaistensa edun mukaisesti.
